

Huvudman

Njurunda friskola AB
mikael.jonsson@njurundafriskola.se
org.nr 556854-2210

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Njurunda Friskola i Sundsvalls kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Njurunda friskola AB att senast den **20 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet med frånvaro, särskilt stöd, undervisningstid på skolan samt tillgång till elevhälsa. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Njurunda friskola AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Njurunda friskola AB ska vidta följande åtgärder

Frånvaro

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 13 oktober 2026** informera lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav på utredningsskyldighet om en elev har upprepad eller längre frånvaro samt om skolenhetens rutiner för arbetet. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Inkom med ovan angiven dokumentation (2 kap. 34 a § och 7 kap. 19 a § skollagen).
2. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs frånvaro inleds om en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Detta gäller inte om en utredning är uppenbart obehövlig. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera vilka elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden **15 juni 2026 – 13 oktober 2026**. Inkom med ovan angiven dokumentation (7 kap. 19 a § skollagen).

Särskilt stöd

3. Se till att vid minst ett tillfälle informera samtlig personal om skollagens krav kring när personalen ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Informera även om skyldigheten för rektorn, eller den rektorn delegerat uppgiften till, att ta emot anmälningar och skyndsamt initiera en utredning utifrån en sådan anmälan. Informationsinsatsen ska även innefatta skollagens krav kring arbetet med åtgärdsprogram. Inkom med en redogörelse för hur och när informationen har förmedlats (2 kap. 34 a § samt 3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).
4. Se till att rektorn skyndsamt inleder en utredning om en elevs behov av särskilt stöd för varje anmälan om behov av särskilt stöd som görs till rektorn eller den rektorn delegerat uppgiften att ta emot anmälningar till. I varje utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden **15 juni 2026 – 13 oktober 2026** samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
5. Se till att för varje utredning om särskilt stöd som har färdigställts under perioden avseende perioden **15 juni 2026 – 13 oktober 2026** ska rektorn, eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattas under ovanstående period. Inkom med ovan angiven dokumentation samt samtliga beslut om åtgärdsprogram respektive beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram som fattats under perioden (3 kap. 9 § skollagen).
6. Rektorn ska se till att beslut om anpassad studiegång innehåller en klagörande motivering utifrån rekvisitet att beslut om anpassad studiegång får fattas om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Se även till att det av besluten innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Inkom med de tre senaste beslut om anpassad studiegång i årskurserna 7–9 vid tidpunkten för huvudmannens redovisning (3 kap. 9 och 12 §§, 29 kap. 10 § skollagen samt 32 § förvaltningslagen).

Undervisningstid

7. Se till att eleverna får undervisning i samtliga ämnen de ska ges undervisning i enlighet med vad som anges i timplanen för

grundskolan i bilaga 1 till skolförordningen (2011:185). Undervisningen ska omfatta den garanterade undervisningstiden för respektive ämne under aktuellt stadie, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång. Omfördelning av undervisningstid för användning av skolans val får göras i enlighet med vad som anges i timplanen. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur elevernas undervisningstid i samtliga ämnen har fördelats och schemalagts för läsåret 2026/27 (10 kap. 4 och 5 §§ skollagen, 9 kap. 3 § skolförordningen samt bilaga 1 skolförordningen timplan för grundskolan).

Tillgång till elevhälsa

8. Huvudmannen ska, i samråd med rektorn, genomföra en uppföljning av tillgången till specialpedagog eller speciallärare för specialpedagogiska insatser vid skolenheten samt av vilka ytterligare resurser som behövs för att leva upp till skollagens bestämmelser om sådana insatser. Inkom med en redogörelse för uppföljningen samt för vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att tillgången till specialpedagog eller speciallärare är sådan att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses (2 kap. 25 § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Njurunda friskola AB en anmärkning avseende brister rörande extra studietid. Njurunda friskola AB ska senast den **20 oktober 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:1110) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2026 inlett en tillsyn av Njurunda Friskola i Sundsvalls kommun. Skolenheten omfattar förskoleklass samt grundskolans årskurser 1–9. Vid

skolan går cirka 200 elever. Njurunda friskola ägs av aktiebolaget Njurunda friskola AB (nedan huvudmannen).

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Njurunda Friskola följer gällande bestämmelser om frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, undervisningstid samt tillgång till elevhälsa.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn mellan den 24 februari och 10 mars 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat frånvarostatistik, betygs kataloger samt skolans beslutade timplan. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning (se aktbilaga 6).

Föreläggande

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever med upprepad eller längre frånvaro

Skolinspektionen har begärt att få ta del av statistik över elevernas frånvaro för vår- och höstterminen 2025. Av frånvarostatistiken för vårterminen 2025 framgår att elva elever hade en frånvaro över 20 procent och av dessa hade fyra¹ elever en frånvaro över 40 procent. Av frånvarostatistiken för höstterminen 2025 framgår att femton elever hade en frånvaro över 20 procent varav tre² elever hade en frånvaro över 40 procent.

Av betygs katalogen från höstterminen 2025 framgår att fyra³ elever har två eller fler streck i betyg. Tre⁴ av eleverna har streck i sju eller fler ämnen höstterminen 2025. Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger att flera av de

---

¹ Elev 5, en elev som vårterminen 2025 gick i årskurs 7 men som valde att sluta, två elever som vårterminen 2025 gick ut årskurs 9.

² Elev 4, 5 och 6.

³ Elev 4, 5, 6 och 16.

⁴ Elev 4, 6 och 16.

nämnda eleverna hade upprepad eller längre frånvaro höstterminen 2025 och att det även vårterminen 2025 var flera av de elever som hade många streck i betyg som hade problematisk skolfrånvaro.

Skolans rutiner vid frånvaro

Flera elever och lärare uppger att lärarna ger frånvaro om en elev inte deltar på en lektion och att det då även går ett automatiskt meddelande till elevens vårdnadshavare. Frånvaro ges även om en elev går ut från lektioner utan lärarens tillåtelse.

Representanterna från elevhälsan uppger att det nu finns rutiner för skolans arbete med hög eller problematisk frånvaro men att rutinerna tidigare inte varit lika tydliga. Rutinen som kallas för "närvarotrappan", innebär att kuratorn kollar statistik varje månad och om frånvaron är över 10 procent så samtalar kuratorn med arbetslaget för att ta reda på om det handlar om förklarlig frånvaro eller om frånvaron beror på någonting annat. Om frånvaron överstiger 20 procent anses frånvaron problematisk och då kallas vårdnadshavare till ett möte. Vilka som deltar på mötet beror på orsaken till frånvaron men det är oftast elevens mentor, på skolan kallad handledare, som tar första kontakten med vårdnadshavare. Därefter tar handledaren på arbetslagsmötet upp vad som framkommit efter samtal med vårdnadshavare. När frånvaron överstiger 20 procent kopplas elevhälsan in och då börjar elevhälsan titta på ärendet. Rektorn får även information om elevers frånvaro eftersom rektorn sitter med i möten med elevhälsan och arbetslagen. Elevhälsans representanter uppger att elever med frånvaro över 20 procent ska anmälas vidare till hemkommunen och att det är skolledningen som sköter det.

Lärare säger att frånvarorutinen är ny från och med höstterminen 2025 och att det är bra att rutinen finns men att alla inte är helt inkörda på frånvarorutinen än.

Utredning av frånvaro

Lärare uppger att det finns elever⁵ med problematisk frånvaro som varken har anmälts eller utretts. Några lärare uttrycker osäkerhet kring vad en frånvaroutredning ska innehålla och vad som ska göras, och uppger att de inte vet vad som menas med en frånvaroutredning och att de behöver få det förklarat. Elevhälsan säger att det inte finns någon särskild på skolan som har en utsedd roll att göra frånvaroutredningar. Rektorn uppger dock att det främst är specialpedagogen som gör frånvaroutredningar, till exempel i situationer då en elev har kontakt med externa aktörer.

Lärare och elevhälsan uppger att de tar reda på vad en elevs frånvaro beror på genom samtal med elever med hög frånvaro och genom att skolan testar olika åtgärder. Lärare uppger att skolan gör utredningar när frånvaron är

---

⁵ Elev 1, 3, 14 och 18.

problematiske men att utredningarna är mer informella. Elevhälsan uppger att de dokumenterar när de har haft möten med vårdnadshavare. Lärare uppger att när handledare har haft möten och samtal, för handledaren anteckningar som sedan presenteras i arbetslaget. På arbetslagsmöten tar handledarna upp elevärenden och anteckningar förs i skolans excel-dokument. Handledaren följer upp elevers frånvaro på träffar med elevhälsan och på dessa möten bestäms även vem som ska kontakta vem. På nästkommande möte stäms det av hur åtgärderna har fungerat. Lärare och elevhälsan uppger att det inte går att ta fram och visa upp frånvaroutredningar eftersom dokumentationen finns på olika ställen, och därmed inte finns samlad elev för elev.

Åtgärder för att öka närvaron hos elever med problematisk frånvaro

Lärare uppger att åtgärder som skolan sätter in för att elevens närvaro ska öka till viss del finns beskrivna i excel-dokumentet men att åtgärderna inte beskrivs så detaljerat där. En lärare uppger att ibland är det svårt att få fram vad en elevs frånvaro beror på och att det i vissa fall inte framkommer något i skolans dokumentation som förklarar frånvaron. Då blir det svårare att sätta in åtgärder. Lärarna uppger att de samarbetar med elevhälsan när skolan försöker ta reda på vad en elevs frånvaro beror på. Rektorn säger att åtgärder som kan aktualiseras för elever med hög frånvaro är individuellt, men uppger att vårdnadshavare behöver inkluderas i det arbetet. En vanlig åtgärd vid hög frånvaro är stöd från extern aktör.

Anmälan till elevers hemkommun vid problematisk frånvaro

En lärare uppger att om en elevs frånvaro fortsätter att vara problematisk, ska frånvaron även anmälas till elevens hemkommun. Läraren uppger att det finns elever på skolan där skolan borde ha gjort anmälningar till kommunen men så inte skett.

Rektorn uppger att Sundsvalls kommun har en elektronisk tjänst som skolan använder för att anmäla elever med hög frånvaro och att rektorn nyligen har anmält 5–6 elever till Sundsvalls kommun.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 a § första stycket skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, och att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen ges möjligheter till kompetensutveckling.

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt.

Av 7 kap. 3 § skollagen framgår att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till grundläggande utbildning i allmän skola.

Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska en elev i grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Av 7 kap. 22 § skollagen följer att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång. När det har inletts en utredning om elevens frånvaro ska huvudmannen lämna uppgift om detta till hemkommunen.

Av förarbetena framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. (prop. 2017/18:182 s. 56)

I förarbetena framhåller regeringen att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro alltid måste baseras på elevens hela situation. En elevs omfattande frånvaro beror ofta på en komplex situation med olika slags problem som kan röra både hem och skola. Många av orsakerna kan vara skolrelaterade och kräva åtgärder i skolan. Samtidigt kan hemförhållandena vara svåra och i vissa fall förekommer det att vårdnadshavaren inte bidrar till, eller på grund av sociala orsaker inte har möjlighet att se till, att eleven går till skolan. Det förekommer också att organisatoriska faktorer är orsaken till en elevs långvariga frånvaro. Exempel på detta kan vara brister i frånvarorapportering, låg grad av lärarkontakt, håltimmar, lärarbyten, brister i lärandemiljön eller otydlig ansvarsfördelning bland vuxna i skolan. Det kan även finnas fall där vårdnadshavare medvetet håller barn borta från skolan, exempelvis vid en utlandsresa där eleven inte beviljats ledighet eller p.g.a. psykisk ohälsa. I vissa extrema fall kan det vara fråga om hedersförtryck och att barnet blivit bortfört från landet. (prop. 2017/18:182 s. 58)

I förarbetena anges vidare att frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. I vissa fall kan räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd.

Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. Detta förutsätter att både skolpersonal och personal inom elevhälsan har kunskap om riskfaktorer för frånvaro, om upptäckt och åtgärder samt kännedom om beprövad erfarenhet och forskning om frånvaro. Bestämmelsen innehåller inte några detaljerade krav på hur utredningen om frånvaro ska genomföras. (prop. 2017/18:182 s. 59 f.)

Vidare framgår i förarbetena att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Beträffande åtgärder framhålls att det ofta kan räcka med åtgärder i form av enkla lösningar, hjälpmedel och anpassningar av skolmiljön och undervisningssituationen samt att skolpersonalen har generell kunskap om de faktorer som bidrar till frånvaro för att underlätta för eleven att vara i skolan. I vissa fall kan dock mer omfattande åtgärder bli aktuella som innebär att samverka med externa parter om elevens situation blir nödvändig, t.ex. barn- och ungdomspsykiatri (BUP) eller socialtjänsten (prop. 2017/18:182 s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda orsakerna till elevers frånvaro.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte alltid ser till att det startas en utredning om frånvaro när elever har upprepad eller längre frånvaro. Skolan har rutiner för att uppmärksamma elevers frånvaro, men det saknas rutiner för arbetet med att kartlägga orsakerna till frånvaron. Skolan använder sig av ett excel-dokument där det noteras vad frånvaron hos en elev kan bero på, men enligt lärare görs sådana noteringar inte för alla elever som har problematisk skolfrånvaro. Vidare uttrycker lärare osäkerhet kring vad det egentligen innebär att göra en frånvaroutredning och elevhälsan uppger att det saknas en utsedd ansvarig för att genomföra frånvaroutredningar. Skolinspektionen bedömer att arbetet med frånvaro inte sker systematiskt på skolan. Dels finns det elever vars frånvaro inte har utretts trots upprepad och längre frånvaro, dels finns det kartläggningar av orsaker till frånvaro som inte är dokumenterade. Att frånvaroutredningar inte genomförs kan leda till att åtgärder för att komma till rätta med frånvaron uteblir och att elevernas rätt till utbildning inte tillgodoses.

Det ankommer på rektorn att avgöra, utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, om en elev har upprepad eller längre frånvaro och i sådant fall ska rektorn se till att en utredning kommer till stånd. Detta gäller oavsett om det rör sig om giltig eller ogiltig frånvaro. Utredningen ska genomföras i samråd med elevhälsan. Vidare förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. Skolinspektionen bedömer sammantaget att verksamheten inte uppfyller skollagens krav avseende utredning om frånvaro, vilket är en brist.

Skolinspektionen kan konstatera att efter Skolinspektionens besök på skolan, innan rektorsintervjun, har huvudmannen anmält ett antal elever med problematisk frånvaro till Sundsvalls kommun. Med anledning av att det finns vissa oklarheter angående när frånvaroutredningar startats vid Njurunda Friskola, vill Skolinspektionen framhålla att huvudmannen även är skyldig att lämna uppgift elevernas hemkommun när en frånvaroutredning startas.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Elever uppger att de får hjälp av lärarna under lektionerna. Elever ger exempel på extra anpassningar såsom skärmar och hörselkåpor. Fler exempel är att eleverna kan få lyssna på böcker, få extra läxor eller få gå till specialpedagogen för att träna på att läsa.

Lärare ger exempel på ytterligare extra anpassningar, till exempel instruktioner "en till en", tillgång till inläsningstjänst, anpassade uppgifter, anpassade prov samt extra tid på prov. Vissa extra anpassningar ges också på gruppnivå. Lärarna berättar att det är lärartätt på skolan och de flesta lärarna har resurstid vilket innebär att lärare kan vara resurs på en annan lärares lektion. Resurserna flyttas runt beroende på var behoven finns.

Lärare, elevhälsan och rektorn beskriver att extra anpassningar sätts in om lärare upptäcker att en elev riskerar att inte nå målen. Skolan har ett gemensamt dokument med olika extra anpassningar och när en elev får extra anpassningar markeras det med kryss vilka extra anpassningar som är aktuella för eleven. Vid arbetslagsmöten informeras övriga lärare om att en viss elev har fått extra anpassningar så att informationen når alla. Lärare uppger de samarbetar med elevhälsan i arbetet med extra anpassningar, att samarbetet flyter bättre än någonsin och att lärarna kan få stöttning och hjälp av specialpedagogen. De extra anpassningarna följs upp och justeras regelbundet.

Att anmäla elever för att utredas för behov av särskilt stöd

Flera lärare beskriver att det inte är tydligt vad som är en anmälan för att utreda en elevs behov av särskilt stöd. Elevers svårigheter är något som lärarna pratar om på träffarna med elevhälsoteamet, där även rektorn deltar. Detta utgör dock inte en formell anmälan, säger lärarna.

Vissa lärare uppger att när de tar upp en elev på möten med elevhälsoteamet, så är lärarens uppfattning att en anmälan har gjorts om att eleven behöver utredas för behov av särskilt stöd. En lärare säger att det i årskurs 9 finns många elever som tagits upp på träffar med elevhälsan som riskerar att inte nå godkända betyg och utöver det, är det många i varje klass. En lärare uppger att hen inte tror att rektorn vet om alla elever som inte når godkända betygsgränser. Även elevhälsan uppger en osäkerhet om det finns någon särskild rutin för hur lärare ska anmäla elever som behöver utredas för behov av särskilt stöd. Elevhälsan uppger vidare att elevhälsan har samtal i arbetslagen kring enskilda elever varje vecka. Ingen från elevhälsan kan svara på hur många anmälningar om behov av särskilt stöd som har gjorts.

Rektorn uppger att hen blir bekymrad när eleverna har många F och undrar över hur elever kan ha "fallit mellan stolarna". Rektorn uppger vidare att det kan bero på hur lärare flaggar till rektorn. Även elevhälsan uppger att de önskar att i ett tidigare skede få veta att en elev är på väg mot ett F i betyg.

En lärare säger att låg måluppfyllelse inte behöver innebära eleven är i behov av ett åtgärdsprogram och att det ändå går att vidta åtgärder i form av extra anpassningar. Även rektorn uppger att särskilt stöd inte är ett bra alternativ för vissa elever, till exempel när frånvaro eller måluppfyllelse beror på psykisk ohälsa. Både lärare och elevhälsan uppger att några extra anpassningar som är aktuella för vissa elever skulle kunna klassas som särskilt stöd, till exempel eleverna⁶ som är med resurs två gånger i veckan.

Vissa lärare uppger att om utvecklingen står still för en elev, måste läraren anmäla eleven för att utredas för behov av särskilt stöd, men om det sker en positiv utveckling så görs ingen anmälan även om eleven inte kommer att uppnå godkänt betyg. Lärare uppger att det finns elever⁷ som har flera F som inte är anmälda till elevhälsan eller rektorn för utredningsbehov av särskilt stöd.

Att utreda elevers behov av särskilt stöd

En lärare uppger att om lärare har signalerat att det finns elever som är i behov av särskilt stöd, förutsätter lärarna att det startas en utredning. Flera lärare uppger att elever som riskerar att inte nå godkända betyg har tagits

---

⁶ Elev 7, 12, 22, 23, 36, 37 och 38.

⁷ Elev 11 och 22.

upp på träffar med elevhälsan men att de inte vet om någon utredning om särskilt stöd är gjord. Lärarna uppger att på möten med elevhälsan pratar de om vilka åtgärder som behövs och vad mer skolan kan göra för eleverna. I vissa fall har eleverna fått utökad stöd. Några lärare säger att det kan vara så att när lärare på elevhälsoträffar lyfter att en elev riskerar att inte nå målen så diskuteras åtgärder direkt men att det inte blir någon utredning. Lärarna säger att skolan, i stället för att göra utredningar, lägger fokus på att hjälpa eleverna och därför finns inte allt på papper.

Lärare uppger att definitionen av vad som utgör särskilt stöd är inte är tydlig och att det råder en osäkerhet om när särskilt stöd ska sättas in. En lärare uppger att särskilt stöd kan vara en anpassad studiegång. Några lärare säger att det inte är så vanligt att det startas en utredning efter att lärare har anmält elever som trots extra anpassningar riskerar att inte nå målen. Vissa lärare uppger dock att ifall en elev ska ha ett åtgärdsprogram tas ett beslut och lärarna säger att om det visar sig att eleven inte är i behov av särskilt stöd, så fattas ett beslut om det.

Några lärare uppger att många av de elever som utreds för behov av särskilt stöd, är sådana elever där det finns chans att eleverna ska klara målen. Lärarna uppger att det dock är svårt att ta hand om de elever som inte vill arbeta eller som inte ser syftet med skolan. Det är inte säkert att ett utökad stöd hjälper i de fallen. De elever som har låg motivation har sällan åtgärdsprogram, utan då handlar det mer om motiverande samtal samt kommunikation med vårdnadshavare och elev. Om en elev har svårigheter men vill utvecklas, då är det lättare att ge stöd.

På frågan om det gjorts någon utredning om behov av särskilt stöd för elever som riskerar F, svarar elevhälsan att de har gjort pedagogiska kartläggningar. Elevhälsan beskriver att den pedagogiska kartläggningen görs av elevens handledare och specialpedagogen tillsammans. För att få en bild av hur eleven upplever skolan, intervjuar handledaren eleven och skickar frågor till vårdnadshavare. Elevens upplevelser av alla ämnen sammanställs tillsammans med information om hur det fungerar på raster och i matsalen. Specialpedagogen och handledaren läser sedan igenom kartläggningen och diskuterar med varandra hur skolan ska gå vidare för att hjälpa eleven, om det blir aktuellt med extra anpassningar eller särskilt stöd och om åtgärdsprogram ska utarbetas.

Rektorn uppger att efter rektorn tagit emot en anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd så ser rektorn efter om det finns någon resurs i lärarlaget som kan hjälpa till, eller om specialpedagog ska hjälpa till. Specialpedagogen uppger att hen varit med och gjort pedagogiska kartläggningar men att de inte ofta har lett till särskilt stöd utan till extra anpassningar. Elevhälsan uppger att de har varit involverade i tio utredningar, varav två utredningar på högstadiet. I intervjuer med lärare

och elevhälsa framgår att fyra⁸ elever är anmälda men utredningar av elevernas stödbehov har inte gjorts. Specialpedagogen uppger vidare att en elevs⁹ extra anpassningar borde gjorts om till särskilt stöd, men det har inte skett.

Åtgärdsprogram

Några lärare säger att det finns genomförda utredningar om elevers behov av särskilt stöd. Lärarna vet dock inte om det i något fall har gått så långt att det blivit åtgärdsprogram, och att det inte fattats något beslut efter den pedagogiska kartläggningen. En lärare berättar att läraren beträffande en elev¹⁰ har gjort tre pedagogiska kartläggningar, men därefter har arbetet kring eleven stannat av. Läraren tror inte att det tagits något beslut om särskilt stöd för eleven. En annan lärare säger att vissa anpassningar som skolan ger skulle kunna ses som särskilt stöd eftersom flera elever¹¹ är med resurs på lektionstid två gånger i veckan och har haft en sådan anpassning en längre tid.

Specialpedagogen uppger att det finns en osäkerhet kring hur ett åtgärdsprogram fungerar. Specialpedagogen säger att på skolan har man ansett att insatser som anpassad studiegång eller tillgång till resurs kräver åtgärdsprogram medan andra insatser räknas som extra anpassningar. Specialpedagogen uppger vidare att det nog bör vara fler åtgärdsprogram på skolan men att personal och rektor har en uppfattning att ett åtgärdsprogram är bestående och därför har skolan valt att inte besluta om åtgärdsprogram för att "hålla det öppet" för vissa elever. Specialpedagogen säger dock att hen har förstått att ett åtgärdsprogram gäller under en period och att man sedan utvärderar och gör ett nytt vilket ju innebär att åtgärdsprogram inte är för evigt. Specialpedagogen uppger att detta är ett utvecklingsområde. Rektorn uppger att vårdnadshavare alltid är involverade när ett åtgärdsprogram ska utarbetas, oftast genom ett möte på skolan.

Lärare, elevhälsa och rektor uppger att flera elever¹² inte läser alla ämnen enligt schema, samtidigt som eleverna saknar åtgärdsprogram. I intervjuer används olika begrepp för detta, till exempel anpassat schema, specialscheman eller begränsat schema. Rektorn uppger att specialscheman är en form av särskilt stöd och att alla elever med anpassat schema har en utredning om behov av särskilt stöd samt åtgärdsprogram. Rektorn uppger att för en elev¹³ är det bestämt via mejl att eleven ska ha anpassad

---

⁸ Elev 5, 10, 14 och 39.

⁹ Elev 18.

¹⁰ Elev 26.

¹¹ Elev 7, 12, 22, 23, 36, 37 och 38.

¹² Elev 4, 5 och 6.

¹³ Elev 12.

studiegång då eleven inte läser språkval, men att beslut om åtgärdsprogram ännu inte har utarbetats.

Skolinspektionen har tagit del av betygskatalogen för höstterminen 2025. Där framgår det att i årskurs 7–9 är det 24 elever av 60, det vill säga 40 procent, som inte har godkända terminsbetyg i ett eller flera ämnen.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 a § första stycket skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, och att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen ges möjligheter till kompetensutveckling.

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram, särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt, anpassad studiegång eller att gå om en årskurs. Vid prövning av ett överklagande av åtgärdsprogram ska nämnden antingen fastställa eller upphäva det överklagade beslutet. Om det överklagade beslutet upphävs ska ärendet, om det behövs, visas åter till rektorn för ny prövning.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 32 § förvaltningslagen. Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd. (prop. 2009/10:165 s. 928)

Enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klagande motivering om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att det inte framkommit annat än att arbetet med extra anpassningar vid Njurunda Friskola uppfyller författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Njurunda Friskolas arbete med att anmäla och utreda elever i eventuellt behov av särskilt stöd samt i arbetet med att utarbeta åtgärdsprogram och fatta beslut om anpassad studiegång.

Det har framkommit att lärare inte alltid anmäler till rektorn att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar, vilket utgör en brist. Av utredningen framgår att i vissa ämnen kan elevens kunskapsnivå vara flera årskurser lägre än den årskurs eleven går i, utan att det görs någon anmälan för att utredas för behov av särskilt stöd. Elevhälsan uppger att i vissa fall har elevhälsan väldigt sent fått information om en elevs

svårigheter och rektorn uppger att utifrån antalet F som eleverna har, kan elever ha "fallit mellan stolarna". Lärare uppger också att elever med låg måluppfyllelse inte anmäls för att utreda behov av särskilt stöd om eleverna bedöms ha låg motivation. Av Skolinspektionens utredning framgår att lärarna tar upp elever med svårigheter vid elevhälsoträffar, där även rektorn deltar. Både lärare och elevhälsan uppger att det dock inte är tydligt vad som utgör en anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte alltid startar en utredning om särskilt stöd när kriterierna för att inleda en sådan utredning är uppfyllda. Skolinspektionens utredning visar att det finns elever som diskuterats vid elevhälsoträffar och som lärarna bedömer har ett omfattande stödbehov, men där elevens behov av särskilt stöd inte skyndsamt utretts. Det framgår även att lärarna saknar kännedom om utredningar om särskilt stöd startats för de elever som lärarna upplever att de har anmält.

Av Skolinspektionens utredning framgår även att det hos skolpersonalen finns en osäkerhet angående vilka insatser som utgör särskilt stöd och att det därför blir otydligt när särskilt stöd ska sättas in. Det framgår att det borde vara fler elever på skolan med åtgärdsprogram eftersom vissa insatser som skolan benämner som extra anpassningar i själva verket är särskilt stöd, exempelvis elever som får stöd av en resursperson flera gånger i veckan, och där åtgärden har bestått över en längre tid.

Skolinspektionen bedömer vidare att det utgör en brist att skolan inte alltid tar ett beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram när en utredning om särskilt stöd har avslutats. I åtminstone ett fall har skolan gjort tre utredningar om särskilt stöd, men efter att utredningarna gjorts har det inte fattats något beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram, vilket är en brist.

Skolinspektionen bedömer slutligen att det finns elever på skolan som inte har utretts för behov av särskilt stöd och som saknar åtgärdsprogram men som ändå har särskilt stöd i form av anpassad studiegång, av skolan kallat anpassat schema. Detta utgör en brist. Elever som inte läser alla ämnen eller har förkortade skoldagar läser enligt en anpassad studiegång. Då beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd som kan få stor betydelse för en elevs framtida skolgång är det av största vikt att ett sådant beslut föregås av en utredning om särskilt stöd och att åtgärden beslutas av rektorn inom ramen för ett åtgärdsprogram. Det är vidare nödvändigt att beslut om anpassad studiegång uppfyller förvaltningslagens krav att innehålla en klargörande motivering. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för beslutet.

Undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med skolans timplan för 2025/26. Rektorn uppger i intervju att timplanen tagits fram av rektorn tillsammans med en av skolans arbetsarbetslagsledare. Arbetet utgår från den nationella timplanen, vilken ligger till grund för skolans timplan. När skolans timplan är klar, görs scheman för alla årskurser som sedan läggs ut på skolans digitala plattform.

Huvudmannen har även inkommit med elevscheman för samtliga årskurser på skolan, från förskoleklass till årskurs 9. Vid skolbesöket har Skolinspektionen även begärt in scheman för läsåren 2023/24, 2024/25 samt 2025/26 för nuvarande årskurs 9 gällande årskurs 7, 8 och 9.

Tabellen nedan visar en jämförelse mellan undervisningstid i den nationella timplanen¹⁴, skolans timplan och schemat för nuvarande årskurs 9 i årskurs 7, 8 och 9 (läsåren 2023/24, 2024/25 och 2025/26).

Ämne	Minsta antal garanterade undervisningstimmar per stadium enligt nationell timplan	Beslutad undervisningstid i skolans timplan i timmar per stadium ¹⁵	Undervisningstid i skolans timplan jämfört med den nationella timplanen, skillnad i timmar	Undervisningstid i skolans scheman i timmar	Undervisningstid i skolans scheman jämfört med den nationella timplanen, skillnad i timmar
Bild	100	98	-2	84	-16
Engelska	200	197,6	-2,4	207	+7
Hem- och konsumentkunskap	90	89	-1	126	+36
Idrott och hälsa	280	276,6	-3,4	252	-28
Matematik	400	395	-5	414	+14
Musik	80	79	-1	81	+1
NO-ämnen + Teknik ¹⁶	289 + 88 = 377	371,7	-5,3	444	+67
SO-ämnen	405	400,5	-4,5	336	-69
Slöjd	140	137,8	-2,2	142	+2

¹⁴ Den nationella timplanen framgår av bilaga 1 till skolförordningen.

¹⁵ I skolans timplaner är undervisningen angiven i minuter per vecka per årskurs. Skolinspektionen har räknat om undervisningstiden till totalt antal timmar per ämne och stadium och har i beräkningen utgått från att ett skolår enligt skolförordningen ska ha minst 178 skoldagar, vilket ger 35,6 veckor per läsår.

¹⁶ I skolans schema är NO och teknik på samma schemaposition. Därför redovisas NO och teknik tillsammans även i denna tabell.

Svenska	290	286	-4	303	+13
Språkval	272	267	-5	261	-11
Totalt	2634	2598	-36	2650	+16

Den sammanlagda undervisningstiden i skolans timplan är 2598 timmar för högstadiet. I den nationella timplanen är den garanterade undervisningstiden 2634 timmar för högstadiet. Detta innebär att skolans timplan har 36 timmar för lite undervisning för att nå den garanterade undervisningstiden som skolförordningen fastställer.

Den tid för undervisning som är utlagd i skolans scheman visar en sammanlagd undervisningstid som är 2650 timmar, vilket är 16 timmar mer än den nationella timplanen. Tabellen visar dock att vissa ämnen har för lite tid i schemat jämfört med den nationella timplanen, medan andra ämnen ges mer tid än vad den nationella timplanen anger. Skolinspektionen har gjort en jämförelse mellan skolans timplan och den schemalagda tiden och kan konstatera att det för flera ämnen finns skillnader.

Rektorn och en av skolans arbetslagsledare, tillika schemaläggare, uppger att skolan har skolans val. De uppger vidare att skolans val ligger mot de naturorienterade ämnena (NO) och att tid tas från bild och de samhällsorienterade ämnena (SO). Enligt skolans timplan finns det inte beslut om mer tid för skolans val, men av schemalaggnings framgår att det är 67 timmar mer undervisningstid utlagd i ämnena NO och teknik. Av schemalaggnings framgår vidare att undervisningstiden för bild minskats med 16 timmar och SO-ämnena har minskats med 69 timmar. Ämnet idrott och hälsa har schemalagts med 28 undervisningstimmar för lite jämfört med den nationella timplanen. Av skolans scheman för språkval framgår att språkvalet har elva timmar för lite schemalagt jämfört med den nationella timplanen.

På frågan om rektorn följer upp om det blir samma undervisningstid i schemat som i skolans timplan, svarar rektorn att rektorn följer upp den totala undervisningstiden tillsammans med skolans huvudman och den arbetslagsledare som också är skolans schemaläggare.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 4 och 5 §§ skollagen framgår vilka ämnen som undervisningen ska omfatta samt att med garanterad undervisningstid avses den minsta totala undervisningen för elever i grundskolan. Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6890 timmar. Vidare ska det finnas skolans val.

Av 9 kap. 3 och 4 §§ skolförordningen och bilaga 1 till skolförordningen framgår bestämmelser om fördelning av den garanterade

undervisningstiden (timplan) och minsta undervisningstid i timmar per stadium och ämne. I högstadiet är den garanterade undervisningstiden 2634 timmar. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden. Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden.

Av 9 kap. 9 § skolförordningen framgår att utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Inom skolans val får ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i erbjudas. Rektorn beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta sådana beslut.

Av bilaga 1 till skolförordningen framgår att skolans val får utgöra högst 600 timmar av den totalt garanterade undervisningstiden om 6 890 timmar. Vid skolans val får antalet timmar i timplanen per stadium för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska, svenska som andraspråk, engelska, matematik och språkval får dock inte minskas.

I förarbeten anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena har koppling till kursplanerna och de nationella proven. Avsikten med den stadieindelade timplanen är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor. (prop. 2016/17:143, s. 17 och 19)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister gällande skolans timplan och den garanterade undervisningstiden vid skolan.

Skolinspektionen konstaterar att skolans timplan inte uppnår den minsta garanterade undervisningstiden som anges i den nationella timplanen, vilket är en brist.

I skolans klasscheman har, jämfört med skolans timplan, ytterligare undervisningstid schemalagts. Detta innebär att eleverna ges den totala garanterade undervisningstiden som elever på högstadiet ska erhålla. Skolinspektionen bedömer dock att elever inte ges den minsta garanterade undervisningstiden i vissa ämnen på högstadiet. När det gäller specifika ämnen finns det flera ämnen där eleverna har fått för lite undervisningstid, till exempel i bild, idrott och hälsa, SO-ämnen samt språkval. Även om skolan har omfördelat tid mellan ämnen för att satsa på NO-ämnen, vilket är möjligt inom ramen för skolans val, är det inte tillåtet att minska antalet timmar i elevernas språkval. Att så skett utgör en brist. Vidare är det en brist att de omfördelade timmarna inte stämmer överens, då NO-ämnen enligt schema fått 67 timmar utökad undervisningstid

samtidigt som övriga ämnens undervisningstid minskats med sammanlagt 124 timmar.

Rektorn uppger att skolans val genomförs inom NO-ämnena. Av scheman framgår att NO-ämnena har 67 timmar mer än den minsta garanterade undervisningstiden som anges i skolförordningen. Både rektor och arbetslagsledare som har ansvar för schemat uppger att tid i skolans val fördelas från SO-ämnena vilket i det närmaste motsvarar den ökning av undervisningstid som NO-ämnena har fått. Detta innebär att undervisningstid från bild, idrott och hälsa och språkval har omfördelats till andra ämnen som inte ingår i skolans val, vilket är en brist.

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkomna uppgifter från huvudmannen framgår att det inom skolans elevhälsa finns tillgång till kurator på heltid, skolsköterska på halvtid samt specialpedagog/speciallärare på heltid. Skolsköterskan avslutade sin tjänst kort efter Skolinspektionens besök på skolan men huvudmannen har uppgett att en ny skolsköterska börjat sin anställning den 31 mars 2026.

Lärarna uppger att skolans tidigare specialpedagog slutade för drygt ett år sedan, att det kom in en ny specialpedagog men att denne sade upp sig tidigt och att den nuvarande specialpedagogen började i början av höstterminen 2025. En lärare säger att det säkert har blivit så att elever ramlat mellan stolarna på grund av de olika bytena av specialpedagog, men att den nuvarande specialpedagogen gör ett bra jobb.

Det har framkommit att nuvarande specialpedagog har gått på planerad ledighet cirka från och med mars 2026. Rektorn uppger att hen har gjort försök att rekrytera en specialpedagog som kan vikariera tills den ordinarie specialpedagogen/specialläraren kommer tillbaka. Det är dock svårt att rekrytera specialpedagog, uppger rektorn. På fråga vad skolan gör med pågående utredningar om behov av särskilt stöd som väntar på hantering av specialpedagogisk kompetens svarar rektorn att rektorn och lärarna får hjälpas åt med de ärendena. Rektorn säger att det även finns några elever vars kunskaper behöver kartläggas och en elev som eventuellt skulle behöva undervisning i svenska som andraspråk men att hen inte vet hur långt specialpedagogen/specialläraren har kommit i det ärendet. Rektorn uppger att det inte har varit tillräckligt med specialpedagogiska insatser på skolan under läsåret 2025/26.

En representant från elevhälsan uppger att skolpsykolog kommer till skolan några gånger per termin och att även skolläkare ingår i elevhälsan. Det har framkommit att skolläkaren avslutat sin tjänst på skolan, cirka från och med mars 2026. Rektorn uppger att hen har samtal med en läkare som kan

bli aktuell som skolans skolläkare. Det finns också samtal med andra friskolor för att kunna samordna så att skolorna har samma skolläkare.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 25 § skollagen framgår att för eleverna i grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare.

Av förarbetena framgår att elevhälsans mål är att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för eleven. Personal med specialpedagogisk kompetens kan utifrån de uppgifter som finns om elevens hälsa, sociala situation etc. bedöma och planera hur elevens problem bäst ska mötas i undervisningen. Syftet med en samlad elevhälsa är bland annat att den ska resultera i beslut om specialpedagogiska åtgärder för eleven. (prop. 2009/10:165 s. 277)

Skolinspektionens bedömning

Utredningen visar att huvudmannen inte har säkerställt tillgång till specialpedagogisk kompetens i den omfattning som skollagen kräver, vilket utgör en brist. Skolan har under en period haft flera byten av specialpedagog, vilket enligt lärarna medfört att elever riskerat att falla mellan stolarna. Den nuvarande specialpedagogen har dessutom gått på planerad ledighet från mars 2026, och rektorn uppger att rekryteringsförsök inte lett till att en vikarie kunnat tillsättas. Rektorn bekräftar att specialpedagogiska insatser inte varit tillräckliga under läsåret 2025/26 och att pågående utredningar om särskilt stöd hanteras av rektorn och lärarna i avsaknad av specialpedagogisk kompetens. Detta innebär att skolan saknar nödvändiga förutsättningar för att genomföra elevhälsans uppdrag, vilket riskerar att leda till att elever inte får det stöd de har rätt till.

Huvudmannen behöver säkerställa att elevhälsoteamet vid Njurunda Friskola är dimensionerat så att elevhälsan kan tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser. Elevhälsan måste ha de resurser som krävs för att elevhälsan ska kunna fullgöra sina uppgifter vad gäller arbetet med särskilt stöd samt för att kunna arbeta förebyggande och hälsofrämjande på ett sätt som hjälper eleverna att utvecklas mot utbildningens mål.

Av utredningen har det vidare inte framkommit annat än att det vid skolan finns tillgång till elevhälsans övriga kompetenser. Även om det förekommit personalförändringar, bland annat att skolsköterska och skolläkare avslutat sina tjänster, har huvudmannen uppgett att ny skolsköterska tillträtt och att rekryteringsarbete pågår avseende skolläkare. Det har inte framkommit att dessa förändringar medfört att eleverna saknat faktisk tillgång till medicinska, psykologiska eller psykosociala insatser i sådan omfattning att skollagens krav inte skulle vara uppfyllda.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Njurunda friskola AB verksamhet vid Njurunda Friskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller de brister som redogjorts för ovan. Det finns därför skäl att förelägga Njurunda friskola AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av scheman för årskurs 4–9 läsåret 2025/26 framgår att eleverna i årskurs 4–6 har 60 minuter extra studietid i veckan och eleverna i årskurs 7–9 har 70 minuter extra studietid i veckan.

Elever i årskurs 6 uppger att de har extra studietid varje tisdag eftermiddag och fredag morgon. Elever i årskurs 7 uppger att skolan erbjuder extra studietid två gånger i veckan, på tisdag och torsdag eftermiddag.

Elevhälsan och rektorn uppger att skolan erbjuder extra studietid vid två tillfällen i veckan och att olika tillfällen erbjuds för mellan- och högstadiet.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att eleverna i årskurserna 4–9 inte erbjuds undervisning i form av extra studietid om minst två timmar per vecka. Av utredningen framgår att extra studietid innevarande läsår erbjuds med 60 minuter för årskurs 4–6 och 70 minuter för årskurs 7–9 per vecka.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Njurunda friskola AB verksamhet vid Njurunda Friskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra studietid. Utredningen visar att eleverna har tillgång till extra studietid, men i alltför liten omfattning. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela ange Njurunda friskola AB en anmärkning.

X Johannes Behndig

Beslutsfattare
Signerat av: Johannes Behndig

X Mirja Wallström

Föredragande
Signerat av: Mirja Wallström

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Stina Linder och jurist Elin Steinholtz medverkat.